

הנשים נשארו על הפסים

צופרי האמבולוסים נאלמו במרחק. אור לם ההמונים לא התפוררו עד שעת ערב מאוחרת. הם נשארו במקום, הצטופפו מסביב לאוטובוס, התבוננו בחוקרי המשטרה, שמדדו מרחקים, חיפשו חפצים, בשקע הקטן היו פזורים חפצים רבים ושונים: פה כובע, שם נעל, במרחק מה כמה מטבעות, או כריך טרי. החול היה זרוע רסיסי זכוכית וכתמים שחורים: דם. למעלה, על הפסים, עמדו נשים וילדים ומררו בבכי. הם סרבו לרדת מן המסילה: "שהבוא הרכבת ותדרוס גם אותנו. מה נעשה עכשיו? מי יפרנס אותנו? לא, יתר טוב שהרכבת תהרוג גם אותנו." לא קל היה לגרור אותם מעל הסוללה.

הצריף שקוע ברמבה שנה שלוינה כהן (ימין), אשתו של קרבן התאונה, ישראל כהן, וחמותה, קדון כהן (לידה) יושבות שבעה. השכנות (עומדות) באו לנחם אותן. במעברת קורדאני ב' אין כמעט משפחה שלא נפגעה ממכת המוות על ההצטלבות: רוב חושבי המעברה הם עולים מתורכיה.

שמועות ללא יסוד

משך זמן מה הפסיקה אגד את תנועת האוטובוסים לקורדאני: נפוצו שמועות ש'אנשי המעברה מתכוונים לשפוך את זעמם על הנהג הראשון שיגיע למקום. במהרה הוברר כי השמועות היו חסרות-יסוד: יושבי קורדאני לא היו מלאים זעם על דב טילו — או על כל נהג אחר.

אמר יוסף לוי, גבאי בית הכנסת של קורדאני: "דב היה דוקא בתור טוב הוא התלוצץ איתו תמיד ולא נהג בנו בגסות. חבל שכל זה קרה וחבל שדב נהג באותה מכונית, אבל כך נכתב בשמיים."

אחרים הרגישו אחרת: דוד כהן, גיסו של אחד ההרוגים, שמעון בכר, היה מלא זעם הן על נהגי האוטובוס והן על נהגי הקטר. הוא לא האמין כי דברים נכתבים בשמיים — ביחוד כשהם נכתבים בדם.

אלמנתו של שמעון, דודו, ישבה בצריף, נעצה את עיניה בחלל הריק ולחשה ללא הרף: "אהה, הרכבת, הרכבת." היא לא יכלה להוסיף לשהות במעברה. היא אמרה כי שאון הרכבות ועוברות במקום — וביחוד הרכבת של שעה 0500 — יוציא אותה מרעתה. אולם לא היה לה לאן ללכת עם שלושת ילדיה. שכניה של דודו שומרים עליה בשבע עיניים: היא רצה כבר פעמיים אל מסילת הברזל, חיכתה לרכבת. "אני רוצה להצטרף אל בעלי!" זעקה היא, כאשר גררו אותה מן המסילה.

דודו ושמעון נישאו רק לפני שנים מספר, בטרם עלו לישראל מתורכיה. הוא עבר בקושטא כסבל, התפאר שהגעו לישראל יוכל לשאת משא כבד כפליים מזה שנשא בתורכיה. בבואו לארץ נוכח שמעון לדעת כי החיים קשים כפליים מאשר במולדתו, אולם הוא היה מרוצה. "היא היה חזק מכדי להיות עצוב," סיפרה דודו, ברמה לעבר הצלמו של ענק הייכני, שהתנוסס על הר קיר. שמעון נהרג במקום.

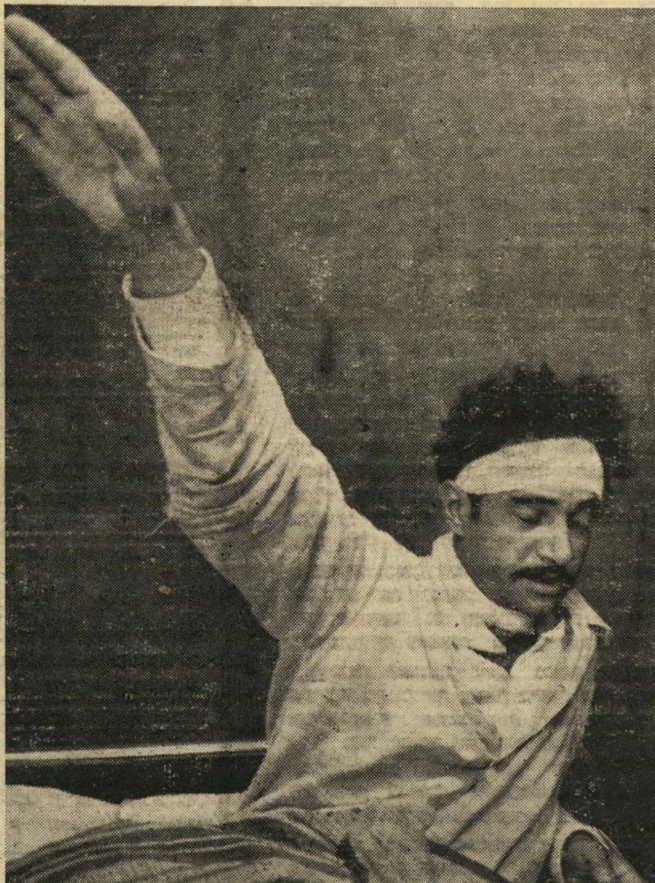
נמצאתי במלכודת

מאיר סבאח הכיר את שמעון עוד בתור כיה, בא לעבוד לצדו כסבל בנמל חיפה. עתה הוא מטל בצריפו כשראשו וצווארו חבושים: הוא היה אחד מבני המזל שיצאו מן ההתנגשות בפצעים קלים.

סבאח זכר היטב את הבורק הגורלי: "היה קר מאוד. הגשם עמד להתחיל מרגע לרע. הצטרפתי אל התור הארוך, אך זכרתי במקום טוב בצד השמאלי של האוטובוס, ליד החלון. על ידי ישב בימין סילוני. בתחנה האחרונה נכנס נסים לאוטובוס ו' המשכנו לנסוע. פתאום צעק בנימין, רכב בת' וזינק לעבר הדלת האחורית. הבטתי ימינה וראיתי קטר דיול מתקרב אלינו בכל המהירות. כולם פרצו בזעקות. ידעתי שאני נמצא במלכודת ואין תועלת לנסות להימלט. הספקתי לראות את זוגית החלון מתנפצת ושמעתי קול הבטתה. כאשר שובתי ופקחתי את עיני מצאתי את עצמי שוכב בשדה. מסביבי נמצאו אנשים רבים. כאשר שרם עזרו לי להיכנס לאמבולנס ראיתי את בנימין סילוני. הוא היה מת."

שרה לוי (למעלה) ודודו בכר (למטה) עלו על מסילת הברזל ילדיהן, סירבו לרדת, חיכו לרכבת. שתשחרר אותנו מהצרות. שכנים ומכרים נאלצו להשתמש בכוח על מנת להורידם.

"זה מאזוהים!" אמר מאיר סבאח, אשר ניצל בנס ממוות, יצא בפציעות קלות בראשו ובצווארו. מאיר, פועל יומי בנמל חיפה, רוצה לשוב לעבודתו. "השכיבה במיטה עולה לי יותר מדי. יש לי ילדים קטנים ואב זקן."

לא היו אלה הסבלים היחידים של נמל חיפה שמצאו את מותם בהצטלבות קורדאני. רבים מבין 11 ההרוגים עבדו בנמל. אולם אפילו בין המתים לא שרר שוויון. אחרים מהם היו עובדים קבועים ולמשפחותיהם היו סיכויים לקבל פיצויים, או קצבה. אחרים נשלחו לנמל עליידי לשכת העבודה, ומשפחותיהם לא יקבלו אף פרוטה.

בתי הקברות החיפאי התעשר השבוע ב' אחד-עשר קברים, אבל העוברים ושבים לא יבחינו בכך. אחד-עשר מקומות עבודה נתנו, אבל קרוב לודאי שהמשרות הפנויות כבר נתמלאו. אחת-עשרה משפחות נוספו על התור הארוך של הנוקקים לעזרה סוציאלית, אבל מי שם לב לתורים? והאוטובוסים והרכבות מסיפים לנוע ל' אורך המדינה ולרוחבה ובני אדם מוסיפים ל' ציץ מן החלונות, מבלי לדעת אם עד ההצטלבות הבלתי מוגנת נותרו 25 מטר ריב... 20... 10... 5... 0.